

Innhold

Forord	5
---------------------	---

Kapittel 1

Hva er den moderne retten?	11
1.1 Rettens endringsprosesser: rettens autonomi og samfunnsoppdrag	11
1.2 Hvordan retten endres i møtet med nye utfordringer	14
1.3 Utfordringer ved å være jurist i dagens samfunn.	18
1.4 Hva den moderne retten handler om: mennesker, samfunn og miljø	20
1.5 Den moderne rettens verdier: menneskerettigheter, demokrati og rettsstat.	23
1.6 Rettslig kommunikasjon: rett, politikk og etikk.	28
1.7 Nye utfordringer for retten: internasjonalisering, miljø, Internett, bioteknologi	31
1.8 Ulike kunnskaper om retten	36

Kapittel 2

Rettens sosiale funksjon og rettens motsetninger: rettssikkerhet og lover som endres	42
2.1 Retten mellom stabilitet og lovendringer	42
2.2 Allmenn rett og individuelle rettigheter	43
2.3 Rettssikkerhet, sosial forandring og lovgivning	45
2.4 Individuelle rettigheter og retten som grunnlag for et samfunn	47
2.5 Retten som uttrykk for makt og som kontroll av makt ...	48
2.6 Frihetsrettigheter, suverenitet og statens monopol på legal tvangsmakt	50
2.7 Lovgivers dilemma: krav til klarhet og regulering av komplekse formål.	51
2.8 Retten mellom konsensus og konflikt	52

Kapittel 3

Hvordan den moderne retten er med på å skape mening: rettsstat, folkestyre, velferdsstat, likestilling, miljøvern

og internasjonalisering	54
3.1 Den moderne retten skaper institusjoner, begreper og mening	54
3.2 Nasjonalstatlige konstitusjoner, folkestyre og legitimitet .	57
3.3 Det sivile samfunnet, borgerne og staten	60
3.4 Menneskerettigheter, statsborgerskap og kosmopolitisk rett	65
3.5 Skillet mellom rett, politikk og etikk	67
3.6 Rettsstat, strafferett og overvåkning	69
3.7 Offentlig rett, regulering og forvaltning: demokrati og rettsikkerhet	71
3.8 Nærmere om velferdsstatens rett og likestilling	82
3.9 Miljørettens utfordring: Hva er en bærekraftig utvikling for fremtiden?	87
3.10 Internasjonale menneskerettigheter	94
3.11 Rettens globalisering og internasjonalisering	96

Kapittel 4

Teorier om retten i det moderne samfunnet: retten som kommunikasjon

	100
4.1 Teorier om retten: rett, samfunn, legitimitet og kommunikasjon	100
4.2 Utviklingen av teorier om den moderne retten: autonomi og rettferdighet	102
4.2.1 Rettens autonomi som legitimitet	102
4.2.2 Rett, verdier og rettferdighet	103
4.3 Teorier om retten som kommunikasjon i komplekse samfunn	106
4.3.1 Teorier om retten som kommunikasjon	106
4.3.2 Retten som et eget normativt og kommunikativt system	109
4.3.3 Rettens legitimitet: demokratisk lovgivning og rasjonell argumentasjon	112

4.3.4	Nærmere om samfunnets differensiering i ulike kommunikasjoner: rett, politikk, økonomi, vitenskap	114
4.3.5	Språket som kommunikasjon og sosial mening . . .	118
4.4	Rett og makt: kritisk teori	120
4.5	Teorier om rettens evolusjon. Formell, materiell og refleksiv rett	122

Kapittel 5

Retten som tekster og språk	128
5.1 Retten som tekster og språk	128
5.1.1 Hva er rettslige tekster	128
5.1.2 Hvordan beskriver rettslige tekster samfunnet . . .	129
5.1.3 Det rettslige språkets utvikling	131
5.1.4 Språkets selvstendiggjørelse	133
5.1.5 Rettslige tekster som reduksjon av samfunnets kompleksitet	135
5.2 Analytiske, hermeneutiske og retoriske teorier om språk og tolkning	136
5.3 Hva er rettens logikk: normrasjonalitet og formålsrasjonalitet	140
5.4 Det rettslige språkets spesialisering og differensiering . . .	144
5.5 Tre ulike måter å kommunisere om samfunnet på: rett, politikk og etikk	146
5.6 Rettslig pluralisme og polysentri	151
5.7 Flere forvaltningsorganer, lovgivere og domstoler	155

Kapittel 6

Rettenns internasjonalisering	159
6.1 Hva er rettens internasjonalisering?	159
6.2 Internasjonal, overnasjonal og transnasjonal rett	164

Kapittel 7

Rett og legitimitet	167
7.1 Hva betyr legitimitet for retten	167
7.2 Noen teorier om rett og legitimitet	172
7.3 Rettens legitimitet utfordres	177

Litteratur	179
Nettsider	187
Forarbeider	188
Lovhenvisninger	189
Traktater	194
Rettspraksis	195
Stikkord	196